

ใบความรู้ ที่ 1.1

การกำหนดชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้า

การกำหนดชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องที่จะวิจัยจะต้องตรงกับปัญหาที่จะศึกษา มีความชัดเจนทางด้านภาษา ผู้อ่านเห็นแล้วสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าจะทำอะไร ไม่ต้องตีความอีก ในที่นี้มีข้อเสนอแนะในการตั้งชื่อเรื่องวิจัย ซึ่งประมวลจากประสบการณ์ในการศึกษางานวิจัย ดังนี้

1. ตั้งชื่อเรื่องโดยใช้ภาษาง่าย สั้น กระชับ และชัดเจน ครอบคลุมปัญหาที่จะวิจัย เช่น
“การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา”

2. ชื่อเรื่องต้องสามารถบอกได้ว่าเป็นการศึกษาอะไร กับใคร หรือของใคร ที่ไหน (ถ้าเกี่ยวข้องกับสถานที่) หรือเมื่อไร (ถ้าเกี่ยวข้องกับเวลา) เช่น

“การศึกษาปัญหาและความต้องการเพื่อจัดโครงการศึกษานอกระบบโรงเรียนในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย”

3. ชื่อเรื่อง ต้องไม่ยาวจนดูฟุ่มเฟือย อ่านแล้วเข้าใจยาก หรือจับประเด็นไม่ได้ เช่น

“การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถวิสัย ในกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทยกับความสนใจในการติดตามข่าวสาร เหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตจังหวัดชุมชม ภาคใต้ ของประเทศไทย”

ชื่อเรื่องที่ยาวแต่ไม่ฟุ่มเฟือย เช่น

“การศึกษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคของนักเรียนชาย : เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนอาชีวศึกษากับนักศึกษามหาวิทยาลัยปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร”

4. ชื่อเรื่อง ต้องไม่สั้นจนเกินไป อ่านไม่รู้เรื่องว่าทำอะไร เช่น

* “การศึกษาปัญหาการใช้สารเสพติด”

เป็นการศึกษาที่ไหน กับใคร

* “เปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดประชาชน”

เปรียบเทียบเรื่องอะไร ระหว่างใครกับใคร ที่ไหน

5. ชื่อเรื่อง ควรขึ้นต้นด้วยคำนาม เพื่อให้เกิดความไพเราะสละสลวย ที่นิยมกัน คือ มักจะขึ้นด้วยคำว่า การศึกษา การสำรวจ การวิเคราะห์ การเปรียบเทียบ เช่น

“การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสมองกับความสามารถทางการคิดแก้ปัญหา
ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา”

“การเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากการประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2503 และพุทธศักราช 2521”

6. ชื่อเรื่องวิจัยควรระบุถึงประเภท หรือวิธีการศึกษา ตัวแปรสำคัญ กลุ่มตัวอย่างหรือ
กลุ่มเป้าหมายลงไปด้วย เช่น

“การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบกับวินัยในตนเองของอาจารย์ในสถาบันราช
ภัฏ”

จากชื่อเรื่อง บอกให้ทราบว่าเป็นการวิจัยประเภทการศึกษาหาความสัมพันธ์
ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ความรับผิดชอบ การมีวินัยในตนเอง
กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา หรือกลุ่มเป้าหมายได้แก่ อาจารย์ในสถาบันราชภัฏ

หลังจากผู้วิจัยได้กำหนดชื่อเรื่องที่จะวิจัยชัดเจนแล้ว ให้ลองตรวจสอบดูว่าชื่อเรื่องที่จะวิจัยมีความเหมาะสมหรือไม่ โดยตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องมีความชัดเจน รัดกุม และสื่อความหมายได้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะวิจัยหรือไม่
2. ชื่อเรื่องได้มีการระบุปัญหาเป็นการเฉพาะหรือชี้ชัดประเด็นที่จะศึกษาได้เพียงใด
3. ชื่อเรื่องกว้างหรือแคบเกินไปหรือไม่
4. การใช้คำขึ้นต้นมีลักษณะเป็นคำนามที่สื่อความหมายได้เพียงใด
5. การตั้งชื่อจูงใจและดึงดูดความสนใจของผู้อ่านเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการกำหนดความต้องการในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความจริงของผู้วิจัยว่า ต้องการศึกษารื่องใดภายใต้ขอบเขตอะไร เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าผู้วิจัยมุ่งหาคำตอบเรื่องใด ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย จะต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้ (กองแผนงาน, 2535 : 1-7)

1. ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัญหา หรือต้องการพิสูจน์เกี่ยวกับความจริงเรื่องอะไรบ้าง
2. ขอบเขตของปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบหรือต้องการศึกษานั้น กว้างขวางเพียงใด ซึ่งกำหนดขอบเขตจะ

ช่วยในการกำหนดประชากร การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง วิธีดำเนินการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย

การเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเขียนวัตถุประสงค์ในการวิจัย มีข้อควรคำนึงดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัยจะต้องสอดคล้องกับชื่อเรื่อง และความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
2. สามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ (ถ้าเป็นการวิจัยที่ต้องการทดสอบสมมติฐาน)
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัยต้องครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา
4. ภาษาที่ใช้เขียนจะต้องสั้นกะทัดรัดได้ใจความ และมีความชัดเจน
5. วัตถุประสงค์จะต้องระบุวิธีการศึกษา ตัวแปร และกลุ่มที่ศึกษา
6. สามารถกำหนดรูปแบบการวิจัยได้
7. การเขียนอาจเขียนในลักษณะการบรรยาย หรือคำถามก็ได้
8. ถ้าวัตถุประสงค์มีหลายข้อควรเขียนเรียงจากวัตถุประสงค์หลักไปสู่วัตถุประสงค์ย่อย
9. การเขียนวัตถุประสงค์อาจเขียนในลักษณะวัตถุประสงค์รวมก่อนแล้ว แยกเป็นวัตถุประสงค์ย่อย ๆ

เพื่อให้สามารถเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างเหมาะสม ใคร่ขอเสนอตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์จากชื่อเรื่อง และสภาพปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

ชื่อเรื่อง “การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดย โดยใช้บทความที่มีวิธีการนำเรื่อง และไม่มีการนำเรื่อง“

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นหัวใจของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้ ส่วนการอ่านที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นการอ่านที่มีความรวดเร็วสามารถจับใจความสำคัญ สรุปใจความสำคัญ และเข้าใจในเรื่องที่อ่านและจากการศึกษาสาเหตุ การตกต่ำชั้นของนักเรียน พบว่า นักเรียนขาดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน หรือเข้าใจได้ช้า จับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ นอกจากนี้การฝึกทักษะการอ่านที่นิยมแบบหนึ่งคือ วิธีนำเรื่อง โดยจัดความคิดรวบยอดของเนื้อเรื่อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่ผ่านการทดลองฝึกทักษะจากบทความที่มีวิธีการนำเรื่อง และบทความที่ไม่มีวิธีการนำเรื่อง

จากหัวข้อการวิจัยและความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาจะพบว่า ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากนักเรียนได้ผ่านการฝึกทักษะการอ่าน

ด้วยวิธีการต่าง ๆ 2 วิธี คือ วิธีใช้บทความที่มีวิธีนำเรื่อง และวิธีใช้บทความที่ไม่มีการนำเรื่อง จะเห็นว่าการวิจัยลักษณะนี้เป็นการวิจัยที่จะต้องทดลอง โดยสุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มา 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 สอนวิธีการสอนใช้บทความที่มีวิธีนำเรื่อง และอีกกลุ่มสอนด้วยวิธีการสอนโดยใช้บทความที่ไม่มีการนำเรื่อง ส่วนการทดลองสอนอาจใช้เวลาสอน 1 เดือน หรือ 2 เดือน แล้วแต่ผู้วิจัยจะกำหนดโดยมีเงื่อนไขว่าเวลาที่ฝึกทักษะนั้นจะต้องเพียงพอให้เห็นผลความแตกต่างของวิธีสอนทั้ง 2 วิธี จากนั้นจึงทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่าน และแบบทดสอบที่ใช้จะต้องเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ถ้าผู้วิจัยไม่แน่ใจว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มก่อนจะนำมาทดลองสอนมีความสามารถเรื่องความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันหรือไม่อาจทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านก่อนที่จะทดลองสอน

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการในการหาคำตอบดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจะสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ต้องการเฉพาะเปรียบเทียบผลของความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน เมื่อได้รับการฝึกทักษะการอ่านด้วยวิธีที่ต่างกันจะกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

“เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทความที่มีการนำเรื่อง กับบทความที่ไม่มีวิธีนำเรื่อง”

2. ผู้วิจัยคิดว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาไทยที่ต่างกันจะมีความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกัน และสนใจที่จะศึกษาความเข้าใจในการอ่านเฉพาะกลุ่มความสามารถทางภาษาไทยในแต่ละระดับด้วย (สูง, ปานกลาง, ต่ำ) จากเหตุผลและความต้องการที่เพิ่มขึ้นผู้วิจัยจะกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพิ่มอีกข้อหนึ่งดังนี้

“เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนกลุ่มสูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการสอน โดยใช้บทความที่มีการนำเรื่อง กับบทความที่ไม่มีวิธีนำเรื่อง”

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละเรื่องขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าก่อนที่จะทำการวิจัย ถ้าผู้วิจัยค้นคว้าได้ละเอียดจะทำให้มองการวิจัยเรื่องนั้นมีความซับซ้อนและแนวทางในการศึกษามากขึ้น จะทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพิ่มขึ้น

ใบความรู้ที่ 1.2

สมมติฐาน/5W1H/ที่มาและความสำคัญ/การเขียนอ้างอิง

สมมติฐาน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือ ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรืออาจกล่าวได้ว่า สมมติฐานเป็นสิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลคาดว่าจะเกิดขึ้น โดยที่ความเชื่อหรือสิ่งที่คาดนั้นจะเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ เช่น

- เจ้าของร้านค้าปลีกคาดว่าจะมีกำไรสุทธิจากการขายสินค้าต่อปีไม่ต่ำกว่า 500,000 บาท

- หัวหน้าพรรคการเมือง A .....คาดว่าจะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในคราวหน้า

พรรคอื่น ๆ จะได้ที่นั่งในสภาต่ำกว่า 50% ของทั้งหมด

- คาดว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชากรในจังหวัดพิษณุโลกเท่ากับ 15,000 บาท

2. ความแตกต่างของสมมติฐานกับการพยากรณ์

การตั้งสมมติฐาน คือ การทำนายผลล่วงหน้าโดยไม่มีหรือไม่ทราบ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างข้อมูล

การพยากรณ์ คือ การทำนายผลล่วงหน้าโดยการมีหรือทราบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการทำนายล่วงหน้า

3. หลักการตั้งสมมติฐาน

1) สมมติฐานต้องเป็นข้อความที่บอกความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรต้น กับ ตัวแปรตาม

2) ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจตั้งหนึ่งสมมติฐานหรือหลายสมมติฐานก็ได้ สมมติฐานที่ตั้งขึ้นอาจจะถูกหรือผิดก็ได้ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการทดลองเพื่อตรวจสอบว่า สมมติฐานที่ตั้งขึ้นนั้นเป็นที่ยอมรับหรือไม่ซึ่งจะทราบภายหลังจากการทดลองหาคำตอบแล้ว

ตัวอย่างการตั้งสมมติฐาน

อะไรมีผลต่อความเร็วรถ (ความเร็วรถขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไรบ้าง)

สมมติว่า นักเรียนเลือกขนาดของยางรถยนต์ เป็นตัวแปรที่ต้องการทดสอบ ก็อาจ

ตั้งสมมติฐานได้ว่า

เมื่อขนาดของยางรถยนต์ใหญ่ขึ้น ความเร็วของรถยนต์จะลดลง

(ตัวแปรต้น : ขนาดของยางรถยนต์) (ตัวแปรตาม : ความเร็วของรถยนต์)

4. การตั้งสมมติฐานที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1) เป็นสมมติฐานที่เข้าใจง่าย มักนิยมใช้วลี "ถ้า...ดังนั้น"

2) เป็นสมมติฐานที่ระบุถึงสิ่งที่ตรวจสอบได้

3) เป็นสมมติฐานที่ตรวจสอบได้โดยการทดลอง

4) เป็นสมมติฐานที่สอดคล้องและอยู่ในขอบเขตข้อเท็จจริงที่ได้จากการสังเกตและสัมพันธ์กับปัญหา

ที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่เคยยอมรับอาจล้มเลิกได้ถ้ามีข้อมูลจากการทดลองใหม่ๆ มาลบล้าง แต่ก็มีบางสมมติฐานที่ไม่มีข้อมูลจากการทดลองมาคัดค้านทำให้สมมติฐานเหล่านั้นเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้อง เช่น สมมติฐานของเมนเดลเกี่ยวกับหน่วยกรรมพันธุ์ ซึ่งเปลี่ยนกฎการแยกตัวของยีน หรือสมมติฐานของอโวกาโดรซึ่งเปลี่ยนเป็นกฎของอโวกาโดร

5 W 1 H การคิดวิเคราะห์ (Analysis Thinking)

หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์และ หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสารภาพความเป็นจริง หรือสิ่งสำคัญ

คำถามที่มักใช้กับการคิดวิเคราะห์ คือ 5W 1H ประกอบด้วย

What (อะไร)

Where (ที่ไหน)

When (เมื่อใด)

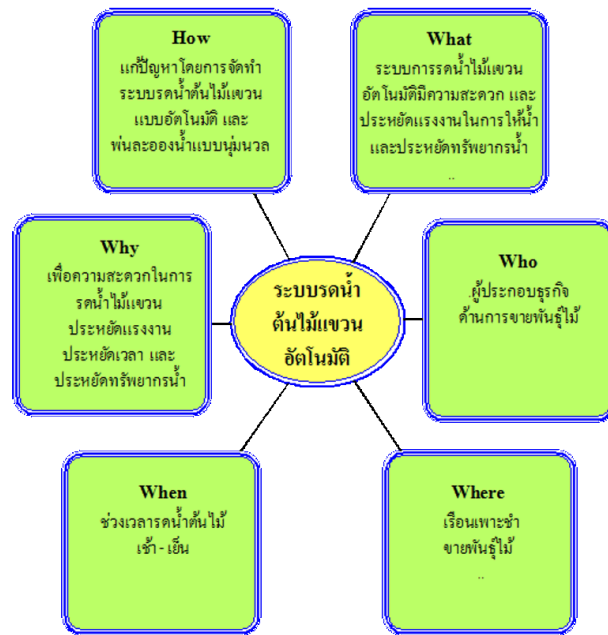
Why (ทำไม)

Who (ใคร)

How (อย่างไร)

เช่น

การให้น้ำไม้แขวนในเรือนเพาะชำต้องให้น้ำด้วยความนุ่มนวลเพื่อจัดทำระบบการให้น้ำแก่ไม้แขวนได้อย่างมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของชนิดพันธุ์ไม้โดยระบบน้ำอัตโนมัติ

หนึ่งในเครื่องมือที่ใช้มากที่สุดในระดับสากลสำหรับการรวบรวมข้อมูล, วิเคราะห์และการนำเสนอเป็นกรอบ 5W1H

วิธีนี้จะใช้ในช่วงของกระบวนการนักวิเคราะห์วิศวกรที่มีคุณภาพที่จะเข้าใจและอธิบายความจริงปัญหาใด ๆ หรือปัญหาวิธีการเดียวกันสามารถใช้ในการจัดระเบียบการเขียนของรายงานบทความเอกสารและแม้ทั้งหนังสือ

วิธีการพื้นฐาน

วิธีการนี้พยายามที่จะตอบคำถามพื้นฐานในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใด ๆ ของ: ใครอะไรเมื่อไหร่ที่ไหนทำไมและวิธีการ บางครั้งขึ้นอยู่กับบริบทที่สอง"H"อย่างไร

What.

คือเรื่องหลักของการรวบรวมข้อมูลเหตุผลและการนำเสนอ อาจจะเป็นที่ระบุไว้ในชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์ อาจต้องจะกำหนดกระบวนการที่อาจประกอบด้วยส่วนที่เหลือของเอกสาร

Who.

สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ คนหรือกลุ่มความกังวลมันอาจอธิบายเอกสารหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการหรือขั้นตอน

When.

หมายถึงเมื่อไหร่ในเวลาใดที่เกี่ยวข้อง มันอาจจะเป็นส่วนหนึ่งกับจุดที่เหมาะสมที่จะต้องดำเนินการ บางครั้งมันอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ของการกระทำตามเงื่อนไข

Where.

เหตุการณ์หรือกระบวนการนั้น เกิดขึ้นที่ไหนเมื่อไหร่

Why.

เหตุใดถึงทำสิ่งนั้นหรือ เพราะเหตุใดถึงเกิดเหตุการณ์นั้นๆ อาจมีการพิจารณาที่ไม่เกี่ยวข้องอาจจะเกิดจากนโยบายหรือขั้นตอน

How.

เหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้นเป็นอย่างไรบ้าง เมื่ออธิบายนโยบายกระบวนการหรือขั้นตอนอาจเป็นส่วนสำคัญที่สุด

Conclusion. (สรุป)

5W1H สามารถนำไปใช้หัวข้อใด ๆ เพื่อรวบรวมวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากข้อมูลที่ซับซ้อนทำให้เป็นข้อมูลง่าย

ที่มาข้อมูล <http://www.thaidisplay.com/content-39.html>

ที่มาและความสำคัญ

อาจเรียกต่าง ๆ กัน เช่น หลักการและเหตุผล ภูมิหลังของปัญหา ความจำเป็นที่จะทำการวิจัย หรือ ความสำคัญของโครงการวิจัย ฯลฯ ไม่ว่าจะเรียกอย่างไร ต้องระบุว่าปัญหาการวิจัยคืออะไร มีความเป็นมาหรือภูมิหลังอย่างไร มีความสำคัญ รวมทั้งความจำเป็น คุณค่าและประโยชน์ ที่จะได้จากผลการวิจัยในเรื่องนี้ โดยผู้วิจัยควรเริ่มจากการเขียนปูพื้นโดยมองปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาอย่างกว้างๆ ก่อนว่าสภาพต่างๆ ของปัญหาเป็นอย่างไร และภายในสภาพที่กล่าวถึง มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง ประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยหยิบยกมาศึกษาคืออะไร ระบุว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ มาแล้วหรือยัง ที่ได้บ้าง และการศึกษาที่เสนอนี้จะช่วยเพิ่มคุณค่า ต่องานด้านนี้ ได้อย่างไร

ตัวอย่าง โครงการงานถ่านอัดแท่งจากแกนข้าวโพด

ตัวอย่าง ที่มาและความสำคัญ

พลังงานเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ปัจจุบันมนุษย์สามารถใช้พลังงานในรูปแบบต่างๆ กันมากมาย เช่น พลังงานไฟฟ้า พลังงานเสียง พลังงานแสง พลังงานนิวเคลียร์ ฯลฯ แต่ในปัจจุบันแหล่งพลังงานสำคัญๆ กำลังจะหมดไป คือเปลี่ยนไปอยู่ในรูปของพลังงานที่นำมาใช้ยาก ต้องมีอุปกรณ์และเครื่องมือยุ่งยากมากขึ้นจึงจะสามารถนำมาใช้ได้ ปัญหาขาดแคลนฟืนและถ่านไม้ ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงหลักสำหรับชาวชนบทผู้มีรายได้น้อย สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมทางการเกษตร หลากๆ ประเภท ปัญหานี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม และการขาดแคลนไม้เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย โดยที่ มิได้ปลูกขึ้นทดแทน ในขณะที่เดียวกันการขึ้นราคาน้ำมันได้ทำให้ราคาฟืนและถ่านไม้มีราคาสูงขึ้นตามไปด้วย สภาวะการพลังงานดังกล่าวเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้อง

แก้ปัญหาโดยใช้ทรัพยากรพลังงานที่มีอยู่ในประเทศที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ วัสดุเหลือใช้ และทิ้งเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและการเกษตร เช่น แกลบ ชี้เลี้ยง ฟางข้าว และกะลามะพร้าว เป็นต้น วัสดุเหลือใช้เหล่านี้ได้ถูกนำมาเป็นเชื้อเพลิง ในอุตสาหกรรม บางประเภท แต่ในหลายห้องที่ ยังเป็นวัสดุเหลือทิ้งที่เป็นปัญหาแก่โรงงานผู้ผลิตและการเกษตรในการกำจัด อย่างไรก็ตาม การนำวัสดุเหลือมาใช้เป็นเชื้อเพลิงนั้น ต้องนึกถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวเช่น การเผาไหม้

จากสาเหตุเหล่านี้คณะผู้จัดทำจึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำวัสดุที่เหลือใช้จากโรงงานและการเกษตรนำกลับมาใช้ใหม่เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน จึงได้จัดทำโครงการเรื่องถ่านอนุรักษพลังงานขึ้น เพื่อศึกษาวิธีการทำถ่านอัดแท่งจากแกนข้าวโพด

การเขียนอ้างอิง

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

1.1.1 ผู้แต่งคนเดียว

ตัวอย่าง

เพชรอุษา บุรณ์ศิริจรูญรัฐ. (2544). *อยากเป็นเบอจก*. กรุงเทพมหานคร: สดสัปดาห์.

1.1.2 ผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่คำว่า “และ” เชื่อมระหว่างคนที่ 1 กับคนที่ 2

ตัวอย่าง

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และคารณิ คำวังนัง. (2545). *ตอนแรกให้คิดเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: เมธิทิปส์.

1.1.3 ผู้แต่ง 3 คน ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างคนที่ 1 กับคนที่ 2 และใส่คำว่า “และ” เชื่อมระหว่างคนที่ 2 กับคนที่ 3

ตัวอย่าง

สังวร ปัญญาติสก, วลัย ขวลิขิตธารง และสุมนตรา ปิยะเกศิน. (2535). *เสริมรัฐศาสตร์ธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

1.1.4 หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้ใช้ชื่อเรื่องเป็นรายการแรกแทนชื่อผู้แต่ง

ตัวอย่าง

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (พิมพ์ครั้งที่ 11). (2534). กรุงเทพมหานคร:
วัฒนาพานิช.

1.1.5 โครงสร้างและรูปแบบบรรณานุกรมวารสาร

หมายเหตุ ✓ หมายถึง การเว้นระยะการพิมพ์ 1 เลอะ หรือ 1 ตัวอักษร

ตัวอย่าง

ประมุข สัจจิต. (2541). ปัญหาและแนวทางแก้ไขเศรษฐกิจไทย. สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 19 (2),
34-39.

1.1.6 การเขียนบรรณานุกรมบทความในหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

อริชัย คันทันยา. (2549, 25 เมษายน). ข้ามพรมแดนไทย-พม่า-จีน สำรวจเส้นทางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หารูปร่างการค้าท่องเที่ยว. มติชน, หน้า 34.

เว็บเพจ มีผู้เขียน หรือมีหน่วยงานรับผิดชอบ

ตัวอย่าง

ชวนะ ภวากานนท์. (2548). ธุรกิจสปาไทยจะก้าวไกลไปกว่านี้. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.businessgai.co.th/> (วันที่ค้นข้อมูล: 25 ธันวาคม 2548).

1.1.7 เว็บเพจไม่ปรากฏผู้เขียน และปีที่จัดทำ ใส่ ม.ป.ป. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

ปัญหาสามชายแดนภาคใต้. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก: [http://www.tvs.co.th/service / mod/heritage/nation/misc/Vision/border.htm](http://www.tvs.co.th/service/mod/heritage/nation/misc/Vision/border.htm) (วันที่ค้นข้อมูล: 3 พฤษภาคม 2549).

ที่มา http://www.bangkapi.ac.th/MediaOnLine/weerawanWMD/unit5_part13.htm

ตัวอย่างการเขียนรายงานโครงการงาน (ประเภทการทดลอง)
(เพิ่มเติมตามดุลยพินิจครูผู้สอน)

1. ชื่อโครงการ “ดินต้องการธาตุอะไร”

2. ชื่อผู้ทำโครงการงาน

1. เด็กหญิงกัลยา	สุทธิ
2. เด็กหญิงอนงค์	ทรงศรี
3. เด็กหญิงปาริญา	ทรงศิริ
4. เด็กหญิงมารศรี	ศรีชาติ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนสุขสวัสดิ์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการงาน

1. อาจารย์มนัสวี	พยัคฆนันท์
2. อาจารย์อภิวาร	ชี้แจง
3. อาจารย์ประทีน	คงใหญ่

4. บทคัดย่อ

การทดลองดินที่เหมาะสมในการทำเกษตร (เช่น การปลูกผัก) จากการเตรียมดิน 2 แปลง แปลงที่ 1 ผสมปุ๋ยคอกเพื่อให้มีธาตุอาหารอย่างสมบูรณ์ แปลงที่ 2 ไม่ใส่ปุ๋ยคอก จึงพบว่าการเจริญเติบโตของพืช (ผักคะน้า) ในแปลงที่ใส่ปุ๋ยคอกเจริญเติบโต แข็งแรง และอาจได้ดีกว่าแปลงที่ไม่ใส่ปุ๋ยคอก เป็นคำตอบที่สนับสนุนให้ทราบว่า ดินเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องการแร่ธาตุอาหารที่สมบูรณ์ คือ หมายถึงการปรับปรุงดิน การเติมปุ๋ย การรดน้ำ ปรับสภาพให้อุดมสมบูรณ์ พืชผลทางการเกษตรจะได้ผลทวีคูณ

5. ที่มาและความสำคัญของโครงการงาน

จากการที่ได้ศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (ดิน) มาแล้ว ทำให้รู้คุณค่าของดินและความสำคัญของดิน ดินที่เหมาะสมแก่การทำเกษตร คือ หน้าดินที่มีส่วนผสมอื่น ๆ และเป็นอาหารที่จำเป็นสำหรับพืชเมื่อใช้นาน ๆ วัน คุณค่าของดินจะเสื่อมหรือหมดไป ดังนั้น ต้องมีการบำรุงรักษาดิน โดยการปลูกพืชหมุนเวียนจำพวกพืชตระกูลถั่วสลับกับการปลูกพืช หรือต้องเติมธาตุอาหารให้แก่ดิน คือ การใส่ปุ๋ยมีทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยคอก

ปุ๋ยที่เหมาะสมและได้จากธรรมชาติ คือ ปุ๋ยคอก เพราะปุ๋ยเคมี มีราคาแพง และอาจมีสารตกค้าง เป็นพิษได้ ดังนั้น ดินที่ใช้ในการเกษตร (เช่น การปลูกพืช) ต้องผสมปุ๋ยคอกก่อน จึงจะเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นดินที่มีแร่ธาตุอาหารสูง

6. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของการเจริญเติบโตของพืชเกษตร (เช่น การปลูกผัก) ต้องผสมปุ๋ยคอกก่อน จึงจะเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นดินที่มีแร่ธาตุอาหารสูง

7. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ดินที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตร (เช่น การปลูกผัก) ควรจะเป็นดินที่มีแร่ธาตุอาหารที่ สมบูรณ์ เมื่อปลูกพืชแล้วจะได้ผักที่แข็งแรง มีความทนทานต่อโรค ได้ผลผลิตสูงกว่าในแปลงที่ขาดแร่ธาตุ อาหาร

8. วิธีดำเนินการ

1. วัสดุอุปกรณ์และสารเคมีที่ต้องการใช้

- 1.1 เมล็ดพันธุ์ผักคะน้า (เป็นผักเกษตรที่นำมาทดลอง)
- 1.2 จอบ
- 1.3 เสียม
- 1.4 ปุ๋ยคอก
- 1.5 บัวรดน้ำ

2. การกำหนดและควบคุมตัวแปร

- 2.1 ตัวแปรต้น คือ ดินที่ใส่ปุ๋ย ดินที่ไม่ใส่ปุ๋ย
- 2.2 ตัวแปรตาม คือ การเจริญเติบโตของต้นผัก
- 2.3 ตัวแปรควบคุม คือ อุณหภูมิ, น้ำที่รด, แสงแดด, เวลา

3. การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

การเจริญเติบโตของต้นผัก คือ ความสมบูรณ์ของต้นผัก ความอวบและจำนวนใบ โดยการนับและวัดรอบลำต้น

4. วิธีดำเนินงาน

- 4.1 เตรียมกร่องแปลงดิน 2 ร่อง (เพื่อปลูกผัก) ประมาณ 1 – 2 ตารางเมตร สำหรับ ผักคะน้า
- 4.2 แปลงหนึ่งใส่ปุ๋ยคอก อีกแปลงหนึ่งไม่ใส่อะไรเลย

- 4.3 หว่านเมล็ดผักคะน้าในแปลงดินทั้ง 2 แปลง ด้วยปริมาณที่เท่ากัน
- 4.4 เตรียมรดน้ำให้ชุ่มฉ่ำทุกวัน วันละ 1 ครั้ง แต่ไม่ให้แฉะ
- 4.5 สังเกตความเจริญเติบโตในเวลา 15 วัน โดยการเปรียบเทียบความอวบของลำต้น และจำนวนใบที่งอกในเวลาเท่ากัน
- 4.6 ทำตารางบันทึกผล

9. ผลของการศึกษาค้นคว้า เสนอเป็นตารางบันทึกผล

ตารางบันทึกผลการเจริญเติบโตของ ผักคะน้า 2 แปลง
(บันทึกผลทุก 3 วัน 5 ครั้ง ประมาณ 15 วัน)

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ดินผสมปุ๋ยคอก		ดินไม่ผสมปุ๋ยคอก		หมายเหตุ
		จำนวนใบ	ความอวบ	จำนวนใบ	ความอวบ	
1	10-ก.ค.-41	เริ่มงอก		เริ่มงอก		ตกแต่งระยะ
2	10-ก.ค.-41	สูงขึ้น 2 ซม. มีใบ 2 ใบ	10.8 ซม.	สูงขึ้น 2 ซม. ยังไม่มีใบ	พอมเล็กกว่า	ห่างของต้น ไม่ในแปลง
3	16-ก.ค.-41	สูงขึ้น 6 ซม. มีใบ 6 ใบ	ยอดอวบต้น เสมอกัน	สูงขึ้น 2 ซม. มีใบ 2 ใบ	ต้นไม่อวบ ส่วนสูงไม่ สม่ำเสมอ	พอสวยงาม โดยการถอน ทิ้งและเอาต้น
4	19-ก.ค.-41	สูงขึ้น 10 ซม. มีใบ 8 ใบ	ต้นใหญ่ขึ้น แตกใบอ่อน อีก	สูงขึ้น 2 ซม. มีใบ 2 ใบ	อวบขึ้น เล็กน้อย	ที่ได้ขนาดไว้ ไม่ให้น้ำ จนเกินไป
5	22-ก.ค.-41	สูงขึ้น 15 ซม. มีใบ 8 ใบ ใบเริ่มเหลือง	12.5 ซม. มีใบ 8 ใบ ใบเริ่ม เหลือง	สูงขึ้น 12 ซม. มีใบ 6 ใบ ใบเริ่มเหลือง	11.08 ซม. อวบขึ้น เล็กน้อยตัด ขายได้	

10. สรุปผลของการศึกษาค้นคว้า

ผักคะน้าให้ผลผลิตสูง เจริญงอกงามได้ดีในดินที่ผสมปุ๋ยคอก คือเป็นดินที่มีการบำรุงรักษา อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุอาหาร ดังนั้นผลการทดลองเป็นการสนับสนุนสมมติฐาน คือดินที่เหมาะสมแก่การทำ การเกษตร ควรเป็นดินที่มีธาตุอาหารที่สมบูรณ์ เมื่อปลูกพืชผักแล้วจะได้ผักที่แข็งแรง มีความทนทานต่อโรค ได้ผลผลิตสูงกว่าในแปลงที่ขาดแร่ธาตุอาหาร

11. ข้อเสนอแนะ

1. ควรทดลองโดยการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ถั่วฝักยาวสลับกับผักกาดขาว จะทำให้ดินสมบูรณ์ตลอดเวลา ไม่ต้องใส่ปุ๋ย และควรรักษาความชุ่มชื้นของดินให้สม่ำเสมอ
2. การปลูกผักในหน้าร้อน ทำให้การเจริญเติบโตช้ากว่าในหน้าฝน

12. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณ อาจารย์มนัสวี พยัคฆนันท์ อาจารย์อภิวาร ชี้แจง และอาจารย์ประทีน คงใหญ่ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาจนทำให้การทดลองครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

13 เอกสารอ้างอิง

วิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม. การประกวดโครงงานและกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ประจำปี 2530. กรุงเทพฯ : ฟันนี่พับลิชชิง, 2530.

เว็บไซต์

ห้องสมุด

พิพิธภัณฑ์

ชุมชน

ใบความรู้ที่ 2.1

เรื่อง แหล่งเรียนรู้ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

แหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข่าวสารข้อมูล สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กรมสามัญศึกษา, 2544, หน้า 6)

ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ (กรมสามัญศึกษา, 2544, หน้า 6)

1. เป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
5. เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิด วิทยาการและประสบการณ์

ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้

1. เทคโนโลยี ได้แก่

- คอมพิวเตอร์
- อีเมลล์ (e-mail)
- อินเทอร์เน็ต

2. สิ่งแวดล้อม ได้แก่

- แหล่งน้ำ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง วนอุทยาน
- ภูเขา เช่น ถ้ำ หินงอก หินย้อย
- สวนพฤกษศาสตร์ เช่น สวนสมุนไพรร สวนป่าธรรมชาติ สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน สวนสาธารณะ
- เชื้อน

3. สถานที่ ได้แก่

- สถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด สุเหร่า
- ปุชนิยสถาน โบราณสถาน
- โรงเรียน
- โรงพยาบาล
- ไปรษณีย์

- สถานีตำรวจ
  - พิพิธภัณฑ์
  - ห้องสมุด เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดในชุมชน
4. สื่อสารมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ETV วิทยุ สารสนเทศ
5. บุคลากร ได้แก่
- เพื่อน เช่น เพื่อนในห้องเรียน เพื่อนในชุมชน
  - ครู เช่น ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ ครูวิชาต่าง ๆ
  - ผู้นำชุมชน เช่น ผู้นำศาสนา
  - แพทย์
  - องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
  - ตำรวจ
  - ภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น ดนตรี ก่อสร้าง ยารักษาโรค การนวดแผนโบราณ

แนวคิด ทฤษฎี

แนวคิด (Concept)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย “แนวคิด” หมายถึง ความคิดที่มี

แนวทางปฏิบัติ

แนวความคิดเกิดขึ้นได้มีองค์ประกอบดังนี้ คือ

1. การสังเกต
2. การเปรียบเทียบความคล้ายและความแตกต่าง
3. จัดแยกประเภทและรวมเป็นหมวดหมู่
4. สร้างความหมายเฉพาะเพื่อความเข้าใจของตนเอง

แนวคิด เป็นการกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งใช้ความเชื่อ ความรู้สึก ทศนคติ แรงคิด ความรู้และประสบการณ์ เข้าร่วมอาจจะเป็น บทความ เป็นข่าว เป็นข้อเสนอแนะ หรือความคิดจากใครที่เชี่ยวชาญก็ได้ แนวคิดอาจจะ ถูกหรือผิดก็ได้

ทฤษฎี (theory)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย "ทฤษฎี" ว่าหมายถึง ความเห็น การเห็น การเห็นด้วยลักษณะที่คาดเอาตามหลักวิชา เพื่อเสริมเหตุผลและรากฐานให้แก่ปรากฏการณ์ หรือข้อมูลใน ภาควิปฏิบัติ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างมีระเบียบ นอกจากนี้ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้

1. **Good** : ทฤษฎี คือ ข้อสมมติต่าง ๆ (Assumption) หรือข้อสรุปเป็นกฎเกณฑ์ (Generalization) ซึ่งได้รับ

การสนับสนุนจากข้อสมมติทางปรัชญาและหลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นเสมือนพื้นฐานของการปฏิบัติ ข้อสมมติซึ่งมาจากการสำรวจทางวิทยาศาสตร์ การค้นพบต่าง ๆ จะได้รับการประเมินผล เพื่อให้มีความเที่ยงตรงตามหลักวิทยาศาสตร์ และข้อสมมติทางปรัชญา อันถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของการสร้าง (Construction)

2. **Kneller** : ได้ให้ความหมายของทฤษฎีไว้ 2 ความหมาย คือ

2.1 ข้อสมมติฐานต่าง ๆ (Hypothesis) ซึ่งได้กลั่นกรองแล้ว จากการสังเกตหรือทดลอง เช่น ในเรื่อง ความ

โน้มถ่วงของโลก

2.2 ระบบของความคิดต่าง ๆ ที่นำมาปะติดปะต่อกัน (Coherent)

3. **Feigl** : ทฤษฎีเป็นข้อสมมติต่าง ๆ ซึ่งมาจากกระบวนการทางตรรกวิทยา และคณิตศาสตร์ ทำให้เกิด กฎเกณฑ์ที่ได้มาจากการสังเกตและการทดลอง

4. **ธงชัย สันติวงษ์** : ทฤษฎี หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมแนวความคิดและหลักการต่าง ๆ ให้เป็นกลุ่มก้อนและสร้างเป็นทฤษฎีขึ้น ทฤษฎีใด ๆ ก็ตามที่ตั้งขึ้นมานั้น เพื่อรวบรวมหลักการและแนวความคิดประเภทเดียวกันเอาไว้ว่าเป็นหมวดหมู่

5. **เมธี ปิลันธนาพันธ์** : ได้กล่าวถึงหน้าที่หลักของทฤษฎี มี 3 ประการ คือ การพรรณนา (Description) การอธิบาย (Explanation) และการพยากรณ์ (Prediction)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น **ทฤษฎี** จึงหมายถึง การกำหนดข้อสันนิษฐาน ซึ่งได้รับมาจากวิธีการทางตรรกวิทยา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทำให้เกิดกฎเกณฑ์ที่ได้มาจากการสังเกต ค้นคว้า และการทดลอง โดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในความเป็นจริงและนำผลที่เกิดขึ้นนั้นมาใช้เป็นหลักเกณฑ์

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการวิจัย หมายถึง กรอบของการวิจัยในด้านเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรและการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องมีกรอบพื้นฐานทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษาและมโนภาพ (concept) ในเรื่องนั้น แล้วนำมาประมวลเป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในลักษณะของกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนาเป็นแบบจำลองในการวิจัยต่อไป

วิธีการสร้างกรอบแนวคิด กระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. โดยการสรุปประเด็นต่างๆ จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้กระจ่าง

2. กำหนดจากกรอบทฤษฎีที่มีใช้ เป็นส่วนสำคัญในการศึกษาวิจัย ในขอบเขตของเอกสารและงานวิจัยที่ได้ศึกษา เช่น การนำทฤษฎีการพยาบาลของรอย โอเร็ม มาใช้เป็นกรอบการวิจัยในการวิจัยเชิงบรรยายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาตัวแปร กรอบแนว คิคมักจะเป็นในลักษณะที่ 1 คือการสรุปประเด็นข้อมูลส่วนในการวิจัยทดลอง จะต้องมีพื้นฐานทฤษฎี หลักการของการวิจัยที่ชัดเจน การกำหนดกรอบแนวคิคมักจะเป็นลักษณะที่ 2

การสร้างกรอบแนวคิดที่ชัดเจน จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยและผู้ทำงานวิจัย ดังนี้

1. สามารถเข้าใจแนวคิดสำคัญที่แสดงถึงแก่นของปัญหาการศึกษาในระยะเวลาอันสั้น
2. เป็นตัวชี้้นำทำให้ผู้วิจัยเกิดความมั่นใจว่างานวิจัยเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
3. สร้างความชัดเจนในงานวิจัยว่าจะสามารถตอบคำถามที่ศึกษาได้
4. เป็นแนวทางในการกำหนดความหมายตัวแปร การสร้างเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัย

5. สามารถเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดกรอบทิศทางการทำงานวิจัยได้เหมาะสม ถูกต้อง โดยเฉพาะวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากร หมายถึง สิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกัน ที่อยู่ร่วมกัน ณ สถานที่ และเวลาหนึ่ง เช่น ประชากรนักเรียนโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัยปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างหมายถึง ตัวแทนของประชากรที่กล่าวถึง เนื่องจากประชากรจำนวนมากเราไม่สามารถศึกษากับประชากรทั้งหมดได้ จึงต้องศึกษาเป็นบางส่วนที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนั้นก็ได้คำตอบเช่นเดียวกัน เป็นการลดค่าใช้จ่าย และเวลาในการศึกษาได้มาก

หลักการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีหลักการ ดังนี้

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลักการว่า เป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงสามารถถามในประเด็นที่ต้องการถาม เข้าใจตรงกัน มีความเชื่อมั่นวัดครั้งหลัง ๆ จะได้คำตอบเหมือนเดิม

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายแบบแต่ละแบบมีขั้นตอนเฉพาะ ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ต้องการ เช่น การเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ประชากร มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นการวางแผนและเตรียมงาน
2. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล
4. ขั้นการนำเสนอข้อมูลและการจัดทำรายงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา...หรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา หรือเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจัดจำแนก และการวิเคราะห์ (วิเคราะห์ตามประเด็น ตามลำดับความสำคัญ ตามกาลเวลา ตามวิธีแก้ไข ฯลฯ)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ได้แก่ การหาความถี่ การแจกแจงความถี่ การหาค่ากลาง(มัธยฐาน ค่ากลางเลขคณิต ฐานนิยม) ค่าเฉลี่ย การกระจายของข้อมูล ไคสแควร์ ค่า t-test F-test เป็นต้น

ประเภทเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นสิ่งที่นักวิจัยเลือกใช้หรือสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีหลายชนิด แต่ละชนิดมีคุณสมบัติและคุณลักษณะแตกต่างกัน มีความเหมาะสมในการเก็บข้อมูลแต่ละชนิดไม่เหมือนเดิม ผู้วิจัยต้องมีความรู้และความชำนาญในการใช้เครื่องมือแต่ละชนิด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต้องมีคุณภาพเชื่อถือได้ ซึ่งต้องมีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง ความเที่ยงและอำนาจจำแนก

ความตรง เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์และความตรงตามโครงสร้าง

ความเที่ยง เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการว่าการวัดมีความคงที่ เพียงใด การหาค่าความเที่ยงมีหลายวิธีได้แก่ การทดสอบซึ่งวิธีการหาค่าคงที่ภายใน และวิธีหาความเที่ยงของการสังเกต

อำนาจจำแนก เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่สามารถแยกข้อมูลของคนที่มีความรู้สึกนึกคิด แตกต่างกันออกจากกันได้ โดยการคำนวณหาสัดส่วนหรือค่าที (t-test)

เครื่องมือที่ดีต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ มีความตรงความเที่ยงมีความเป็นปรนัย ไวต่อการทดสอบ อำนาจจำแนกสูง นำไปใช้ได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

ประเภทของเครื่องมือ

1. เครื่องมือวัดทางด้านสรีรวิทยา เป็นเครื่องมือที่มีอยู่แล้ว เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความดันโลหิต เครื่องวัดส่วนสูง นาฬิกาจับเวลา เครื่องตวง เทอร์โมมิเตอร์ เป็นต้น

2. เครื่องมือทางด้านสังคมศาสตร์จิตวิทยา เป็นเครื่องมือทั้งที่มีอยู่แล้วและต้องสร้างขึ้นใหม่ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จะมีคุณลักษณะแตกต่างและเหมาะสมกับการเก็บรวบรวม ข้อมูล แต่ละชนิดไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยต้องมีความเข้าใจเพียงพอเกี่ยวกับเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคการใช้เป็นอย่างดีด้วย เครื่องมือเหล่านี้ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ให้ผู้ตอบ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยตรง เขียนตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา เช่น ประวัติการ

ทำงาน ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ ความสนใจ หรือ ข้อเท็จจริงบางอย่าง แบบสอบถามนิยมใช้มากในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพราะประหยัดไม่ยุ่งยากซับซ้อน แต่ผู้สร้างต้องมีความรู้และประสบการณ์จึงจะทำแบบสอบถามให้มีคุณภาพได้ การเลือกใช้แบบสอบถามรูปแบบใด ต้องคำนึงลักษณะของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาแบบสอบถามที่ดีควรจะตอบง่าย ให้ความสะดวกในการตอบและการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวนข้อคำถามไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป แบบสอบถามมีหลายลักษณะ เช่น แบบกำหนดคำตอบให้ (Check list) และแบบประมาณค่า (Rating scale)

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. กำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตเนื้อหา
2. กำหนดลักษณะของคำถามตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์
3. ร่างแบบสอบถาม
4. ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข (โดยผู้เชี่ยวชาญ)
5. นำไปทดลองใช้ (Try out)
6. ปรับปรุงแก้ไข
7. นำไปใช้จริง

ข้อดีของแบบสอบถาม

1. ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย
2. ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ
3. สะดวกในกรณีรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนมาก
4. มีหลักฐานข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร เก็บไว้ตรวจสอบได้
5. ไม่จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สามารถคุมให้แบบสอบถามถึงผู้รับในเวลาใกล้เคียงกัน

ข้อจำกัดของแบบสอบถาม

1. มักได้แบบสอบถามคืนมาน้อยไม่ครบจำนวนที่ต้องการ
2. ผู้ตอบไม่ได้ตอบด้วยตนเอง
3. ใช้ได้ขอบเขตจำกัดเฉพาะผู้อ่านออกเขียนได้เท่านั้น
4. ผู้ตอบอาจไม่เข้าใจจึงไม่ตอบ หรือตอบไม่ตรงจุดมุ่งหมายการถาม ตอบไม่ตรงความจริง
5. ไม่สามารถสังเกตปฏิกิริยาของผู้ตอบได้
6. ถ้าข้อคำถามมีมากผู้ตอบอาจเบื่อและตอบให้ผ่าน ๆ ไปเท่านั้น ไม่ใช่คำตอบที่ตรงความเป็นจริง

เป็นจริง

2.2 **แบบสัมภาษณ์** การสัมภาษณ์เป็นวิธีการหาข้อมูลด้วยการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้า เป็นวิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นรายละเอียดที่ต้องการตรงจุด วิธีการ

สัมภาษณ์เป็นวิธีการที่ใช้ในการวิจัยมาจากการใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์โดยทั่วไปแบ่งลักษณะคำถาม ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.2.1 สัมภาษณ์อย่างมีแบบแผนหรือโครงสร้างที่แน่นอน ใช้ในกรณีต้องการคำตอบตามที่กำหนดไว้เท่านั้น เปรียบเหมือนแบบสอบถามชนิดปลายปิด เพียงแต่ใช้การสัมภาษณ์แทน ตัวอย่างเช่น

เมื่อคุณรู้สึกไม่สบายใจในขณะที่อยู่ในหอพักคุณทำอย่างไร

1. ปลดปล่อยให้ลืมไปเอง

2. หาทางระบายความไม่สบายใจกับเพื่อน

3. ไปพักกับเพื่อน ๆ อื่น ๆ นอกหอพัก

4. นำความไม่สบายใจปรึกษาอาจารย์ที่ไว้ใจ

5. นำความไม่สบายใจไปปรึกษาผู้ปกครอง

6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

ข้อ จำกัดของแบบสัมภาษณ์แบบนี้ คือ กรณีคำตอบที่มีให้ไม่ตรงกับผู้ตอบปฏิบัติอยู่ จึงจำเป็นต้องใส่ตัวเลือกสุดท้าย คือ อื่น ๆ โปรดระบุ เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด (ในการสัมภาษณ์ไม่อนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์เปรียบเทียบข้อคำถามในคำถามนั้น ๆ)

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีแบบแผน หรือไม่มีโครงสร้างที่แน่นอน เป็นสัมภาษณ์ที่ยืดหยุ่นคำถามได้ แต่ต้องอยู่ในกรอบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ เพื่อให้ข้อมูลตามต้องการ การตั้งคำถามไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระในการตอบโดยการเล่าไปตามความพอใจ แต่ผู้สัมภาษณ์ต้องพยายามชักนำให้เข้าสู่จุดที่ต้องการ การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 วิธี คือ

- การสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบ
- การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะ
- การสัมภาษณ์แบบหยั่งลึก

2.3 แบบสังเกต เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการดู การฟัง ร่วมกับการใช้ประสาทสัมผัสอื่น ๆ เช่น การสัมผัส, การดมกลิ่น, การลิ้มรส โดยมากใช้ในการสังเกต บุคลิกภาพของบุคคล สังเกตสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น สังเกตภาษาท่าทาง กิจกรรม ทักษะความสามารถ และสภาพแวดล้อม การสังเกตมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.3.1 การสังเกตแบบการเข้าร่วม แบ่งเป็น การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการสังเกตแบบนี้ผู้สังเกตจะเข้าไปอยู่ในหมู่ของผู้ถูกสังเกต และการสังเกตแบบไม่เข้าไปร่วม การสังเกตแบบนี้ผู้สังเกตจะอยู่นอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม การสังเกตทำได้ทั้งให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว

2.3.2 การสังเกตแบบมีโครงสร้างล่วงหน้า และไม่มีโครงสร้างล่วงหน้า กรณีมีโครงสร้างล่วงหน้า เป็นการกำหนดเรื่องและขอบเขตเนื้อหาในการสังเกตที่แน่นอน ใช้แบบหลักกว่าจะสังเกตอะไรบ้าง มีเครื่องมือช่วยสังเกตหรือแบบบันทึก เช่นแบบบันทึกการสังเกต ปฏิกริยาของผู้ป่วยที่ได้รับทราบว่าเป็นผู้ป่วย

ร้ายแรง แบบสังเกตจะแบ่งระยะการรับรู้ต่อการเจ็บป่วยระยะต่าง ๆ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการสังเกตมีหลักการแน่นอน การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างล่วงหน้า เป็นการสังเกตอิสระในประเด็จใดประเด็จหนึ่ง ซึ่งกำหนดไว้กว้าง ๆ ไม่ระบุรายละเอียดว่าจะสังเกตอะไรบ้าง ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด เครื่องมือมีเพียงกระดาษเปล่า อุปกรณ์อื่นที่จะใช้ช่วยให้ได้ข้อมูลมากขึ้น มีได้ เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น การสังเกตแบบนี้จะยุ่งยากในขั้นตอนการวิเคราะห์แยกประเภทของข้อมูล การสังเกตวิธีนี้ใช้ได้ดีกับการสำรวจสภาพทั่วไป ที่ผู้สังเกตยังไม่ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เพียงพอที่จะวางหลักเกณฑ์หรือโครงสร้างในการสังเกตได้ เช่น การสังเกตการปรับตัวด้านจิตใจต่อภาวะใกล้ตายในผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น

ขั้นตอนในการสังเกต

1. หาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะไปสังเกตล่วงหน้า
2. สร้างเครื่องมือสำหรับบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต เรียกว่าแบบสังเกต
3. นำแบบสังเกตที่สร้างแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญเรื่องนั้น ๆ อย่างน้อย 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุง
4. นำแบบสังเกตที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยง
5. กำหนดวิธีการจะไปสังเกต โดยมากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเวลานานไม่สามารถสังเกตได้ตลอดเวลา จะต้องมีการสุ่มสังเกตด้านการสุ่มเวลาและสุ่มเหตุการณ์

ข้อดีของการสังเกต

1. ได้ข้อมูลเด่นชัดกรณีใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไม่ได้
2. สามารถบันทึกเหตุการณ์หรือพฤติกรรมได้โดยใช้เครื่องมือเช่น กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง
3. รวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่ไม่สามารถให้คำตอบได้ โดยเฉพาะทารก
4. เก็บข้อมูลจากผู้ไม่มีเวลา
5. ได้ข้อมูลโดยตรง
6. เป็นหลักฐานเพิ่มเติมที่จะสนับสนุนหรือขัดแย้งข้อความในเรื่องเดียวกัน ที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือได้ข้อมูลเสริมความเข้าใจให้เด่นชัดขึ้น

ข้อจำกัดของการสังเกต

1. แนวความหมายข้อมูลผิด ถ้าผู้สังเกตไม่คุ้นเคยกับขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ของผู้ถูกสังเกต
2. ถ้าผู้ถูกสังเกตรู้ตัวอาจทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป
3. ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ทุกแง่มุมของเหตุการณ์ทุกชนิด เพราะผู้สังเกตไม่สามารถอยู่ในสถานการณ์ที่หลาย ๆ แห่ง พร้อมกันได้
4. ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ถ้าไม่ได้รับอนุญาต
5. เหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง หรือเกิดไม่แน่นอนจะทำให้เสียเวลาในการเฝ้าสังเกต

2.4 **แบบวัด (Scale)** เป็นเครื่องมือใช้วัดเจตคติ ความคิดเห็นความเชื่อ, ความต้องการ, วัดแรงจูงใจ วัดทัศนคติการบริโภค หรือความรู้สึกริขิตของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คำตอบไม่มีผิดหรือถูก การตอบการวัดใช้สเกลที่เป็นที่นิยมแพร่หลาย เช่น สเกลแบบ เฮอร์สโตน (Thurstone) แบบลิเคิร์ต (Likert) แบบออสกู๊ด (Osgood) ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการวัด ซึ่งมีข้อเสีย คือ บางครั้งอาจได้ข้อมูลไม่ตรงความจริง เพราะผู้ตอบไม่ร่วมมือ ไม่กล้าเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริง เนื่องจากกลัวสังคมไม่ยอมรับ

2.5 **แบบทดสอบ (Testing)** เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ แบบทดสอบมี 2 ประเภท คือ แบบอัตนัย และแบบปรนัย การใช้ต้องพิจารณาว่าเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดเพียงใด จำนวนผู้ทำการทดสอบมากน้อยเท่าไร การให้คะแนนทำอย่างไร การแปลความหมายของคะแนนแปลอย่างไร เป็นต้น

2.6 **แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)** เป็นแบบรายการที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ หรือพฤติกรรมที่ผู้สังเกตบันทึกเมื่อเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ดังรายการปรากฏขึ้น แบบตรวจสอบรายการจะทำให้ผู้สังเกตทราบว่า การกระทำพฤติกรรมเกิดขึ้นตามรายการที่กำหนดไว้หรือไม่ แต่ไม่ช่วยในการพิจารณาคุณภาพหรือจำนวนครั้งของการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใน การทำวิจัยแต่ละเรื่องผู้วิจัยอาจสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยตนเอง หรือสร้างโดยอาศัยแนวคิดของผู้ที่ทำวิจัยไว้บ้างแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต หรือแบบสัมภาษณ์ จำเป็นต้องตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้ดีเสียก่อนที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล จริง โดยการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้จริง เพื่อนำข้อบกพร่องมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีที่สุด ลักษณะของเครื่องมือที่ดี คือ ต้องมีความตรง (Validity) ความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ความเป็นปรนัย (Objectivity) อำนาจจำแนก (discrimination) และประสิทธิภาพ (efficiency)

ความตรง หมายถึง ความสามารถของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด แบ่งออกเป็น

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หมายถึง เครื่องมือมีความสามารถวัดได้ตรงเนื้อเรื่องที่ต้องการวัด วัดได้ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาทำได้ 2 แบบ ใช้ตารางวิเคราะห์ที่เนื้อหาและพฤติกรรมประกอบ หรือให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เรื่องนั้น ๆ เป็นผู้พิจารณาข้อความหรือคำถามในเครื่องมือว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

2. ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) เป็นตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับพฤติกรรมจริงที่แสดงออก การตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง ผู้ตรวจต้องทราบแน่ชัดว่ากรอบโครงสร้างของการวิจัยเป็นอย่างไร การหาความตรงเชิงโครงสร้างต้องมีการวิเคราะห์หาเหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมหรืองาน และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างที่กำลังวัดอยู่ และอธิบายได้ว่าเรื่องที่วัดมีความหมายอย่างไร

3. ความตรงตามสภาพที่เป็นจริง (Concurrent validity) เป็นความสามารถที่เครื่องมือวัดได้ตรงตามความเป็นจริงของสิ่งที่วัด นั่นคือวัดได้อย่างไรความจริงเป็นอย่างนั้น

4. ความตรงตามคำทำนาย เป็นความตรงของเครื่องมือที่ใช้วัด ในปัจจุบันตรงตามสิ่งที่จะเกิดในอนาคต เช่น วัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในขณะที่ใช้เป็นพื้นฐานในการทำนายความสำเร็จในอนาคต

ความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (reliability) หมายถึง ความคงเส้นคงวาของเครื่องมือในการทดสอบ การวัด การสังเกต หรือการสัมภาษณ์ การหาความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นหาได้หลายวิธีแก่วิธีที่นักวิจัยนิยมมี 5 วิธี คือ

1. แบบสอบซ้ำ (Test- retest)
2. แบบแบ่งครึ่ง (Split -half -reliability)
3. การหาความคงที่ภายในแบบ KR 20 (Kuder - Richardson Formula 20)
4. การหาความคงที่ภายในแบบ KR 21 (Kuder - Richardson Formula 21)
5. การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยวิธี Cronbach's alpha

ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง เครื่องมือที่สามารถวัดได้ตรงตามสภาพที่เป็นจริง ไม่ว่าใครตรวจก็จะได้คะแนนเท่ากัน หรือไม่ว่าใครจะเป็นผู้ถูกวัดผลก็จะได้ตามความสามารถของบุคคลนั้น ๆ อำนาจจำแนก (discrimination) คือความสามารถของเครื่องมือที่จะชี้ให้เห็นลักษณะความแตกต่าง หรือความเหมือนกันของตัวแปรหรือสิ่งที่วัดมาได้ตามลักษณะที่ต้องการวัดและ เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง

ประสิทธิภาพ (efficiency) เครื่องมือวัดที่ดีต้องมีประสิทธิภาพ หมายถึง มีความสะดวกในการใช้ ความสะดวกและเวลาในการสร้าง คุณภาพการใช้ ถ้าเครื่องมือ 2 ชุด วัดตัวแปรเดียวกัน วัดได้ผลอย่างเดียวกันแต่ชุดหนึ่งใช้เวลาการสร้างน้อยกว่า ใช้สะดวกกว่า นำไปปฏิบัติ / วิเคราะห์ข้อมูลได้คล่องกว่า รวดเร็วกว่า เครื่องมือชุดนั้นย่อมมีประสิทธิภาพดีกว่าอีกชุดหนึ่ง

สรุป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีหลายชนิด นำมาใช้ตามความเหมาะสมของชนิดของ ตัวแปร จุดประสงค์การวัด และประสิทธิภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่นิยมใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบวัด หรือ แบบทดสอบ แบบสังเกต การใช้เครื่องมือวิจัยแต่ละครั้งต้องนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือที่จะใช้ก่อนใช้ทุกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณเวลา. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง กระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิรมย์ กมลรัตน์กุล. **หลักเบื้องต้นในการทำวิจัย**. แพทย์ชนบท, 2531 ; 8 : 8 – 21
- ภิรมย์ กมลรัตน์กุล และคณะ. **หลักการทำให้วิจัยให้สำเร็จ**. กรุงเทพฯ. เท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด, 2542.
- จุมพล สวัสดิ์ยากร. บรรณาธิการ. **หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์** กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, 2520.
- เทียนฉาย กิระนันท์ และจรัญ จันทลักขณา. “ความรู้พื้นฐานในการวิจัย” **หน่วยที่ 1 ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 20302 สถิติวิจัยและการประเมินผลการศึกษา**. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. “การวิจัยทางสังคมศาสตร์” **หน่วยที่ 13 ในเอกสารการสอนชุดวิชา 10131 มนุษย์กับสังคม**. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2532.
- วิญญา วิศาลาภรณ์. **การวิจัยทางการศึกษา หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร, 2531.

ภาพกลุ่มประชากร

ภาพกลุ่มตัวอย่าง

ภาพการทำนา

ภาพการทำนา

ใบความรู้ที่ 2.2

เรื่อง ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ความหมาย ความสำคัญ ของเครื่องมือการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัย มีความจำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ หาคำตอบ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด เครื่องมือการวิจัย เป็นสิ่งสำคัญ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สิ่งที่ต้องการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีหลายประเภท แต่ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือการวิจัยแบบใด ล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการได้ข้อมูลที่ตรงตามข้อเท็จจริง เพื่อให้ผลงานวิจัย เชื่อถือได้ และเกิดประโยชน์มากที่สุด ประเภทของเครื่องมือการวิจัยที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่

- การใช้แบบสอบถาม
- แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัยที่นิยมนำมาใช้รวบรวมข้อมูลงานวิจัยเชิงปริมาณ เช่น

- การวิจัยเชิงสำรวจ
- การวิจัยเชิงอธิบาย เป็นต้น

แบบสอบถามมีทั้งแบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด

แบบสอบถามปลายปิด

เป็นแบบสอบถามที่ระบุคำตอบไว้แล้ว ให้ผู้ตอบเลือกตอบ หรืออาจให้เติมคำหรือข้อความสั้นๆ เท่านั้น

ตัวอย่าง อาชีพของท่านคืออะไร

- ครู
- พยาบาล
- ทหาร
- เกษตรกร
- อื่นๆ ระบุ .....

แบบสอบถามปลายเปิด

เป็นแบบสอบถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้ แต่ให้ผู้ตอบได้เขียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ตัวอย่าง แบบสอบถามปลายเปิด

- นักศึกษานิยมไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่แหล่งการเรียนรู้ใด เพราะอะไร

การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัย และประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แล้วร่างแบบสอบถาม
2. นำไปให้ผู้มีความรู้ช่วยตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ
3. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. นำไปทดลองใช้ก่อนเพื่อความเชื่อมั่นว่ากลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มเล็กๆไม่ต้องทุกคน) เข้าใจคำถามและวิธีการตอบคำถาม แล้วนำผลการทดลอง มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริง
5. นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การสร้างแบบสัมภาษณ์

- การสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยทุกประเภท ทุกสาขา แต่ที่นิยมคือใช้กับการวิจัยเชิงคุณภาพ
- การสัมภาษณ์ เป็นการรวบรวมข้อมูลในลักษณะเผชิญหน้ากันระหว่างผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์ เป็นผู้ซักถาม และผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ให้ข้อมูล หรือตอบคำถาม ของผู้สัมภาษณ์
- แบบสัมภาษณ์มีทั้งแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง คือผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามปลายเปิด เป็นคำถามกว้างๆ ปรับเปลี่ยนได้ ให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้สัมภาษณ์กำหนดประเด็นคำถาม หรือรายการคำถามเรียงลำดับไว้แล้วก่อนที่จะสัมภาษณ์
- ตัวอย่างการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เช่น ครูสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอน ครูจะตั้งคำถามอย่างไร ก็ได้ เพื่อให้นักศึกษา แสดงความคิดเห็น ต่อเรื่องที่ครูอยากรู้
- ตัวอย่างการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เช่น คณะกรรมการสอบสัมภาษณ์นักศึกษาที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ คณะกรรมการ อาจจะต้องเตรียม แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดรายการคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ไว้ก่อน แต่อาจปรับเปลี่ยนคำพูดได้บ้างตามความเหมาะสม

การสร้างแบบสังเกต

- แบบสังเกตเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ใช้ได้กับงานวิจัยทุกประเภท โดยเฉพาะงานวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยเชิงทดลอง
- แบบสังเกตแบ่งเป็น แบบสังเกตที่ไม่มีโครงสร้างการสังเกต ซึ่งเป็นแบบที่ไม่ได้กำหนดเหตุการณ์ พฤติกรรม หรือสถานการณ์ที่จะสังเกตไว้ชัดเจน และแบบสังเกตที่มีโครงสร้างการสังเกต เป็นแบบที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วว่า จะสังเกตอะไร สังเกตอย่างไร เมื่อใด และจะบันทึกผลการสังเกตอย่างไร

- ตัวอย่างแบบสังเกตที่ไม่มีโครงร่างการสังเกต เช่นการสังเกตพฤติกรรมในการพบกลุ่มของนักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศรช. วัดแจ้ง ผู้สังเกตก็จะบันทึกพฤติกรรมต่างๆของนักศึกษาตามที่เป็นจริง
- ตัวอย่างแบบสังเกตที่มีโครงร่างการสังเกต เช่น แบบสังเกตพฤติกรรมในการพบกลุ่มของนักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศรช.
คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตทำเครื่องหมาย / ให้ตรงกับพฤติกรรมนักศึกษาที่พบ

ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่อง สถิติเบื้องต้นการหาค่ากลางของข้อมูล

การนำค่ากลางของข้อมูลมาใช้ในการทำโจทย์ปัญหา

การนำค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean, $\bar{x}$) , มัธยฐาน (Median) และฐานนิยม(Mode) มาใช้ในการแก้ปัญหา

ค่าเฉลี่ยเลขคณิตหรือตัวกลางเลขคณิต (Mean, $\bar{x}$)

หลักในการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต

1. นำข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน
2. นำผลรวมที่ได้จากข้อ 1 มาหารด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมด
3. ผลหารที่ได้ในข้อ 2 คือ ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

ตัวอย่างที่ 1 จงหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูล 3 , 7, 8, 6, 5

วิธีทำ จาก
$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\text{ดังนั้น } \bar{x} = \frac{3+7+9+6+5}{5} = 6$$

มัธยฐาน (median) คือ ค่ากลางของข้อมูลที่อยู่กึ่งกลางของข้อมูลทั้งหมดหลังจากเรียงลำดับข้อมูลจากน้อยไปมากหรือจากมากไปน้อย

ตัวอย่างที่ 2 จงหาค่ามัธยฐานของข้อมูล 3 , 7 19, 25, 12, 18 , 10

วิธีทำ เรียงข้อมูลจากน้อยไปมากได้ 3 , 7, 10, 12, 18, 19, 25

ข้อมูลมีทั้งหมด 7 ตัวเรียงข้อมูลแล้วตัวเลขที่อยู่ตรงกลางคือตัวเลขตำแหน่งที่ 4
ดังนั้นตัวเลขตำแหน่งที่ 4 คือ 12 เป็นมัธยฐาน

ฐานนิยม (mode) คือ ค่ากลางของข้อมูลที่มีความถี่สูงสุดในชุดข้อมูลนั้น

ตัวอย่างที่ 3 จงหาฐานนิยมของข้อมูลชุดนี้ 3, 2, 5, 3, 3, 3, 3, 3, 3, 5

วิธีทำ ข้อมูลมี 2 จำนวน 1 ค่า มี 3 จำนวน 8 ค่า มี 5 จำนวน 2 ค่า

ดังนั้น ฐานนิยมของข้อมูลคือ 3

ตัวอย่างที่ 4 จงหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) , มัธยฐาน (Med) และฐานนิยม(Mo) ของข้อมูลต่อไปนี้
42, 52, 48, 44, 54, 55, 42 และ 63

วิธีทำ เรียงข้อมูลจากน้อยไปหามาก คือ 42 , 42 , 44 , 48 , 52 , 52 , 54 , 63

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิตคือ 49.625
2. หาดำแหน่งของมัธยฐานคือ 4.5

ดังนั้นมัธยฐานของข้อมูลชุดนี้คือ 50

3. ฐานนิยมของข้อมูลชุดนี้คือ 42 และ 52 เนื่องจากเป็นข้อมูลที่เกิดมากที่สุด

ในข้อมูลชุดนี้

ค่าเฉลี่ยยกกรณีแจกแจงความถี่

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{\sum f} \quad \text{เมื่อ } f \text{ คือ ความถี่ (จำนวน)}$$

ตัวอย่างที่ 5 จากตารางแจกแจงความถี่ของอายุหลอดไฟฟ้าจำนวน 40 ดวง จงหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของอายุของหลอดไฟฟ้า

อายุ(ชั่วโมง)	จำนวน
118-122	2
123-127	8
128-132	15
133-137	11
143-147	3
รวม	40

วิธีทำ

อายุ(ชั่วโมง)	จุดกึ่งกลาง(x)	จำนวน(f)	fx
118-122	120	2	240
123-127	125	8	1000
128-132	130	15	1950
133-137	135	11	1485
138-142	140	3	420
143-147	145	1	145
รวม		40	5240

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{\sum f} = \frac{5240}{40} = 131$$

∴ อายุเฉลี่ยของหลอดไฟฟ้าเท่ากับ 131 ชั่วโมง

ใบความรู้ที่ 3.2

เรื่อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ร้อยละ)

ร้อยละและการคำนวณเกี่ยวกับร้อยละ

ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์ใช้สัญลักษณ์แทนด้วย % เป็นการเปรียบเทียบจำนวนใดจำนวนหนึ่งกับจำนวนเต็ม 100 ซึ่งอาจเขียนอยู่ในรูปอัตราส่วนที่มีจำนวนหลังของอัตราส่วนเป็น 100 หรือเศษส่วนที่มีส่วนเป็น 100 สามารถเปลี่ยนรูประหว่างร้อยละ เศษส่วน และทศนิยมได้

การนำร้อยละไปใช้ในวิชาชีพและชีวิตประจำวัน

การนำร้อยละไปใช้ในวิชาชีพและชีวิตประจำวันนั้น สามารถนำหลักการคำนวณเกี่ยวกับร้อยละ มาช่วยแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับร้อยละในวิชาชีพและชีวิตประจำวันได้

ตัวอย่าง

เรื่อง : การศึกษาสภาพปัญหาและความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์ และคณะ

ปี : 2543

หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานส่งเสริมการสนธิวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏดังตาราง

ตาราง แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

คุณลักษณะ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	รวม (คน)
เพศ			
ชาย	189	32.10	588
หญิง	399	67.90	
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	1.90	588
ปริญญาตรี	522	88.80	
สูงกว่าปริญญาตรี	55	9.40	

จากตาราง ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณ 2 ใน 3 เป็นหญิงและผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (88.80%) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งพิจารณาจากวิชาเอกทางการศึกษาและการได้รับการอบรมเพิ่มเติมด้านการเรียนวิทยาศาสตร์ ดังแสดงในตาราง

ตาราง คุณวุฒิและการได้รับการอบรมเพิ่มเติมทางวิทยาศาสตร์

คุณลักษณะ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	รวม (คน)
วิชาเอก			
วิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวข้อง	323	54.90	
ไม่ใช่วิทยาศาสตร์	265	45.10	588
การได้รับการอบรมเพิ่มเติมทางการสอนวิทยาศาสตร์ในช่วง 3 ปี			
เคย	363	61.70	
ไม่เคย	212	36.90	
ไม่ตอบ	13	2.20	588

จากตาราง ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์มีคุณวุฒิวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง (เช่น เกษตร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิจัย) สูงกว่าไม่ได้เรียนวิทยาศาสตร์เล็กน้อย โดยผู้ที่มีวุฒิทางวิทยาศาสตร์มีจำนวน 54.90 เปอร์เซ็นต์

ในส่วนของ การได้รับการอบรมเพิ่มเติมด้านการสอนวิทยาศาสตร์ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีผู้ไม่ได้รับการอบรมเพิ่มเติมประมาณ 1 ใน 3 หรือเท่ากับ 39.60 เปอร์เซ็นต์

ในส่วนของสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่าผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษามีจำนวนมากที่สุด (474 คน หรือ 80.60 เปอร์เซ็นต์) รองลงมาคือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 62 คน หรือ 10.50 เปอร์เซ็นต์ ดังแสดงในตาราง

ตาราง จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการเรียนการสอนแบ่งตามสังกัดของโรงเรียน

สังกัด	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
กรมสามัญศึกษา	474	80.60
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	62	10.50
เทศบาล/กรุงเทพมหานคร	9	1.50
สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน	39	6.60
ไม่ระบุ	4	0.70
รวม	588	100.00